

Justitiedepartementet

Svar på remiss om förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagningen, SOU 2021:7

Örebro kommun har fått möjlighet att yttra sig över remissen gällande SOU 2021:7, Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagning. Nedan följer Örebro kommuns synpunkter:

- Till att börja med vill Örebro kommun kommentera att det är en välskriven och välunderbyggd remiss från Justitiedepartementet.
- De problem som slås an i direktivet för utredningen är ytterst viktiga att finna en lösning på men Örebro kommun är av uppfattningen att remissen inte riktigt adresserar det verkliga problemet som ligger bakom behovet av att skydda väljarnas valhemlighet i samband med röstmottagningen. Lösningen med mer insynsskydd och ännu striktare flöden i vallokaler kommer medföra att flera av de vallokaler den lokala valmyndigheten idag använder inte kommer gå att använda. Örebro kommun ser att problematiken egentligen ligger i dagens valsedelssystem och att allt för stort fokus har lagts på att väljarens val på något sätt skulle avgöras redan vid valsedelstället i vallokalen och inte bakom valskärmarna. Att tillämpa de förslag som remissen ger, att avskärma valsedelställen ytterligare, tror Örebro kommun kommer förstärka känslan av att valet ska göras redan där i processen i vallokalen. Ambitionen med direktivet är bra och välmående men risken kvarstår att väljarna kommer uppleva det som rörigt i lokalen och att man fortfarande inte känner att den egna valhemligheten kan tillgodoses.
Om remissen istället hade lyft problemen med valsedelssystemet så hade möjligheterna till hållbara lösningar under längre tid varit fler.
- Vad gäller stycket om gruppöstning kommenterar Örebro kommun att reglerna redan idag är tydliga vad som gäller kring enskildheten vid valskärmarna. Lokala valmyndigheten vet också att detta redan idag är svårt att efterleva till fullo men att det också handlar om utbildningsinsatser av röstmottagarna. Det som är bra i tydliggörandet

är att om väljaren vill ha med sig en person bakom valskärmen så ska det vara i sällskap av en röstmottagare. Dock är det värt att lägga till att den lokala valmyndigheten aldrig kommer kunna ge ett heltäckande stöd kring till exempel språk till alla väljare i en vallokal och därmed är det bra att möjliggöra och ändå tydliggöra vad som gäller kring att en väljare tar med sig en person bakom valskärmen. Det är dessutom bra att tydliggöra den sekretess som röstmottagarna omfattas av och att denna sekretess även omfattar den person som väljaren vill ha med bakom valskärmen.

Örebro kommun anser att utredningens rekommendationer är bra vad gäller särskild information till väljarna, utbildning av röstmottagarna och att röstmottagarna ska kontrollera antalet väljarna i vallokalen så att det råder en god ordning.

- Angående att ha en utsedd ansvarig i röstningslokalerna under förtidsröstningen ser Örebro kommun som mycket positivt. I praktiken har detta tillämpats i de centrala röstningslokalerna med stor andel väljare men det är bra att detta förtydligas ytterligare och att den röstmottagaren som har detta uppdrag i förtidsröstningen har ett tydliggjort mandat. Dessutom är det bra för de lokala valmyndigheterna att ha en tydlig kontaktperson i varje röstningslokal.
- Örebro kommun ser positivt på tydliggörande kring vem som ska ansvara för att lägga ut valsedlar i valsedelställen. Det har funnits anledning till oenighet kring detta i vallokaler på valdagens morgon och under själva valdagen och lokala valmyndigheten ser tacksamt på förtydligandet att det är röstmottagare som hanterar valsedelstället och partifunktionärer lämnar valsedlar till röstmottagarna för vidare hantering.
- Vad gäller remissens ställningstaganden kring utbildningsmaterialet önskar Örebro kommun att det vore mer fokus på handledningen och inte på ytterligare ett material. Det finns positiva effekter av standardisering men det måste få finnas utrymme för lokala variationer i utbildningen. Till exempel ger Örebro kommun en extra utbildning för ordförande och vice ordförande i vallokalerna med lokala riktlinjer vad gäller utlämning av material etc.
- Örebro kommun ser mycket positivt på att remissen konkretiserar att kommunerna kommer få ersättning med statsbidrag för kostnader kring de nya avskärmningarna och tillvägagångssättet för utbildningarna av röstmottagare. Det är rimligt att förslag som innebär kostnadsökningar för kommunerna ska ersättas på det här sättet.
- Det finns, som remissen påpekar, en tradition kring att partierna står

och delar ut valsedlar i anslutning till vallokalerna. Dock är reglerna ganska otydliga vad gäller avstånd och förutsättningar för detta och det resulterar oftast i individuella lösningar från lokal till lokal. Remissen har goda ambitioner att formalisera mer kring detta men Örebro kommun ställer sig frågande till hur det ska kunna tillämpas och vilket mandat lokala valmyndigheten och röstmottagarna kan ta sig vad gäller propaganda i närheten av lokalerna. Lokalt i Örebro kommun har lokala valmyndigheten ett nära samarbete med de partier som finns representerade i kommunfullmäktige för att ha en samsyn kring vad som gäller kring affisivering och valsedelsutdelning i anslutning till vallokalerna. Dessvärre nås inte partier som inte finns representerade i kommunfullmäktige i det samarbetet och därmed kan det finnas brister i efterlevnaden.

- Det är bra att remissen tar upp röstmottagarnas ansvar att hålla ordning i vallokalerna och att deras mandat att avvisa någon från vallokalen tillfälligt tydliggörs. Örebro kommun tror att det kommer krävas ordentlig utbildning av röstmottagarna vart deras mandat slutar och polis eller ordningsvaks mandat börjar och att dessa under inga omständigheter får sammanblandas.

Kenneth Handberg
Kommunstyrelsens ordförande